

במשינה היומית:

סדר טהרות

כלים פרק י"א משנה ג'

עד פרק י"ז משנה יג'

בהלכה היומית:

שו"ע או"ח

סי' ר"ח סעיף ז'

עד סי' רכ"ג סעיף ו'

קביעות

במשינה
ובהלכה היומית

גבורה יהודית

התאום ששרד את מנגלה

- חלק ב' -

רבי משה דוד מאיר שליט"א מוסיף לגולל:

"כעבור ימים ספורים, הועלינו על רכבת משא ונאלצנו להותיר את כל חפצינו מאחור. רציתי ליטול עימי את התפילין, אך מובן שלא הורשתי. הועברנו לגטו בעיר בערגסאס, שם שהינו כשבועיים בצפיפות איומה ובתנאים קשים ביותר. לאחר מכן הגיעו הגרמנים, פקדו עלינו לארוז שוב והעמיסו אותנו על רכבת בואבה אושוויץ. דחסו אותנו פנימה ללא אוויר לנשימה, ללא מזון וללא מים, מבלי יכולת לעמוד או לשבת. כך נסענו שלושה ימים. נס גדול היה שהצלחנו לשרוד את המסע. כאשר ירדנו סוף-סוף מהרכבת, החלה הסלקציה הראשונה: גברים לחוד ונשים לחוד. במקביל, הכריז אחד הקלגסים: "התאומים יעמדו בצד, בשורה נפרדת." אחותי ואני הבטנו זה בזה באובדן עצות. האם להיפרד מהמשפחה או להישאר עימה ולהתעלם מהכרוז? דודתנו, ששהתה עימנו, הציעה שניצמד לשורת התאומים, והבטיחה: "ניפגש ביום ראשון". הסכמנו. למותר לציין כי הפגישה הזו לא יצאה לפועל; היא וכל משפחתנו נספו שם, הי' יקום דמם."

ראיתם שם את ד"ר מנגלה?

"בוודאי. מנגלה הידוע לשמצה ניצב שם בעיניים קפואות ומפלבלות. בידו החזיק את המקל שחרץ גורלות. הוא היה הסלקטור שהפריד בין הגברים לנשים, בין הילדים לבוגרים, וכן הלאה. דומני שאחותי ואני היינו הילדים התאומים הראשונים בטרנספורט הזה; יתר התאומים בבלוק שבו שוכנו היו בוגרים. מנגלה פנה אליי ושאל לשמי, אך בשלב זה לא התייחס אליי מעבר לכך. לאחר מכן הפיירו בני ובין אחותי – היא נשלחה למחנה הנשים ואני למחנה הגברים. שהיתי בבלוק מס' 14, שנקרא 'קרנקנבאוס' (בית חולים), במשך שלושה ימים רצופים. לא חדלתי לבכות ולהתייפה, עד שמעיין הדמעות שלי פשוט יבש. לא ראיתי את בני משפחתי, לא ידעתי מה צפוי לנו, וחוסר הוודאות שיתק אותי. בערב הראשון לשהותי במחנה נחשפתי לראשונה למראה מצמרר של אדם שמת לגנדי עיניי. האחראי על הבלוק הכניס אותי לחדרו ונתן לי לאכול עד שנרגעתי קמעא. זה לא היה המקרה המזעזע היחיד. כך למשל, אחד הילדים ניסה לבקש מצרך מהמחסנאי להשחיל אותו דרך חרכי גדר התיל. זקוף גרמני הבחין בכך והעניש את המחסנאי באכזריות מחרידה."

היו במחנה גם אנשי "זונדקומנדו" – יהודים שהיו אחראים מטעם הגרמנים, באחד הימים החליטו הגרמנים לחסלם והורו להם להיכנס לבית המרחץ, שהיה התחנה הסופית. אנשי הזונדקומנדו, שידעו כי אין להם מה להפסיד, התקוממו וגילו התנגדות מול רוצחיהם. התפתח קרב ריות ברברי, ובסופו של דבר כל אותם יהודים הומתו על קידוש השם, הי"ד. מאורעות אלו נצרכו עמוק בליבי ולא נשכחו מעולם, והותירו משקעים מרים מאוד בנפשי."

מה ניתן לגלות על מה שהתרחש איתך במעבדת הניסויים של מנגלה?

"למולי הגדול", הוא משחק, "השם יתברך שמר עליי וניצלתי מהניסויים המרים ביותר שהיו מנת חלקם של אחרים. ה'טיפול' שחוויתי כלל בדיקות דם, צילומי רנטגן ומדידות. הניסוי הגרוע ביותר מבחינתי היה כשצורר טפסף לעיניי טיפות שגרמו לטשטוש עי ולעיוורון זמני ממושך. פעם אחת, לאחר הזלפת הטיפות, הורו לי לחזור לבלוק. צעדתי בגמלוניות כי לא ראיתי את הדרך. קלגס גרמני גער בי על איטיותי והנחית מהלומה עזה על ראשי. זהו הנק המהותי ביותר שנותר לי ממש – עד היום, מעת לעת, ראייתי מיטשטשת לזמן קצר. זו הצלקת הפיזית והמזכרת האכזרית שנותרת ממעבדות מנגלה."

פעם אחת נערכה סלקציה בין התאומים. הוציאו את כולנו החוצה, והקלגס הורה לגדולים לחזור לצריף. בעוד הקטנים נותרו בחוץ. בשל קומתי הנמוכה, ניסיתי לעמוד על קצות בהונותי כדי להיראות גבוה יותר, אך ללא הועיל. פרצנו כולנו בבכי, בידיעה שגורלנו נחרץ. התפללנו מעומק ליבנו בדמעות רותחות, והקב"ה ברחמי האוין לתפלתנו, ובסופו של דבר הושבו כל הילדים לצריף."

(מבוסס על כתבה שנערכה בעיתון 'מיריה לצמא')

בפתח השער

בזר או בזר?

ר' שמואל, אברך שקדן, צעד בנחת לביתו לאחר בוקר של לימוד בכלול. אך שגרת יומו הופרה באחת כשהבחין במחזה אבסורדי בשולי הרחוב.

שני פועלי עירייה באפודים זוהרים עבדו שם במרץ חריג. הפועל הראשון הכה בקרקע באת חפירה, נוטף זיעה, וכרה בור עמוק. מיד כשהשלים את המלאכה וצעד קדימה לבור הבא, התרחש הפלא: הפועל השני ניגש בזריזות, גרף את כל העפר בחזרה אל תוך הבור הפעור, ואף טרח להדק את האדמה היטב במגפו. כך, במקצב הרמוני אך חסר תכלית, חפרו וסתמו, חפרו וסתמו – בור אחר בור.

ר' שמואל עצר, משתאה. כמי שרגיל ללמד זכות, ניסה למצוא הסבר הגיוני – שמוא מדובר בשיטת אוורור קרקע חדשנית? אולי חיפוש אחר צינור סמוי? אך לאחר עשרה בורות שנחפרו ונסתמו לריק, סקרנותו הכריעה אותו.

הוא ניגש אליהם במאור פנים ושאל: "מחילה מכבודכם, אני רואה שאתם עמלים במסירות, אך תמחני – האחד חופר וחברו מיד סותם. הרי זו יגיעת שווא! מה פשר העבודה הזו?"

הפועל הראשון נשען על האת, מחה

את זעתו, והשיב לרב ברצינות תהומית: "תראה, כבודו, אני מבין שמהצד זה נראה משונה. אבל האמת היא שאנחנו צוות של שלושה: אני חופר, משה השותל מכניס את העץ, וחיים כאן ממלא ומחדק."

הוא נאנח קלות והוסיף: "העניין הוא שהיום משה קם עם חום ונשאר בבית. אבל תסכים איתי, שרק בגלל שפועל אחד חסר, שאר הצוות לא צריך להתבטל ממלאכתו, נכון? אז אנחנו פשוט ממשיכים לעשות את החלק שלנו במסירות!"

הלקח מהמעשה, לעבודת-השם, עצום. לעיתים קרובות אנו מוצאים את עצמנו פועלים מכוח ההרגל, בבחינת "מצוות אנשים מלומדה", תוך בורות מביכה לפעמים.

אנו קמים, מתפללים, מקיימים מצוות – חופרים' ומדי 'מכסים', מקפידים על המסגרת החיצונית של המעשה, אולם מזניחים לחלוטין את הפנימיות. עלינו, אפוא, לעצור לרגע ולשאול את עצמנו: האם לא שכחנו את העיקר? האם זכרנו לשתול את ה"עץ"? עץ החיים של הכוונה, התכלית, והחיבור הפנימי לבורא עולם, שבלעדיהם המעשה נותר, חלילה, כבור ריק, או שְׁקוּא כבור ריק?

הדרך המובהקת ביותר לנטוע את אותו "עץ" של חיות ופנימיות היא על ידי עסק התורה, ובפרט בלימוד המשניות. הרי ידוע ומפורסם כי אותיות "משנה" הן אותיות "נשמה". כאשר יהודי הוגה במשניות, הוא למעשה נופח נשמה במעשיו השגוריים, הופך את העשייה הטכנית ליצירה רוחנית חיה ונושמת, ומונע מעצמו ליפול למלכודת – עשייה חסרת תכלית שמקורה בהרגל בלבד. לימוד המשנה הוא הזרע שממנו צומח עץ הכוונה.

בתוך ים המשניות, ישנו מקום מיוחד וסגולה עצומה ללימוד סדר טהרות. לכאורה, בעיניים גשמיות, אדם עשוי לשאול: הרי בימינו, בעונותינו, אין לנו לא מקדש ולא פרה אדומה, ומה טעם יש בלימוד הלכות שחלקן הגדול אינו נהוג למעשה הלכה למעשה בימינו? זו בדיוק טעותם של מי שמתמקדים רק ב"חפירה"! לימוד סדר טהרות אינו רק רכישה ידע; זהו זיכור טהור של השכל והנפש. דווקא העיסוק בהלכות העמוקות של טומאה וטהרה, נטו לשם שמים וללא נגיעה מעשית מיידית, מטהר את ליבו של הלומד ומחבר אותו בחיבור נקי וזך לבוראו.

גדולי ישראל בכל הדורות הפליגו בחשיבותו של סדר זה, בהיותו מסוגל לטהר את המחשבה ולהאיר את עיני האדם באור הטהרה. כאשר אנו קובעים עתים ללימוד סדר טהרות, אנו מבטיחים שקרקע ליבנו לא תישאר כבור פעור. אנו שותלים בה את עץ החיים של הטהרה, אשר מצמיח פירות של כוונה זכה, יראת שמים אמיתית ודבקות. כך, כל מצווה ומצווה שאנו מקיימים זוכה למשמעותה המלאה, כצוות שלם הפועל בהרמוניה מוחלטת לשם שמים.

לזכר עולם יהיה צדיק

מוקדש לע"נ מחולל ומייסד הארגון

הגאון רבי יונה ב"ר שלמה זצ"ל

שטנצל

נלב"ע י"ט תמוז תשכ"ט

קבלת עלון המבחנים

ניתן לשלוח בקשה במייל Office@kviuta.org

דרך מערכת קביעות בטלפון 0722-79-4949 שלוחה 4 < 2

כמו"כ ניתן לענות על המבחנים במערכת זו או ב: kviuta.org

וכן דרך עמדות נדרים פלום וקהילות ברחבי הארץ

לשיעורים

במשנה ובהלכה היומית

24 שעות

בטלפון 0722-79-4949

וכן kviuta.org

(לקבלת העלון במייל Office@kviuta.org | מפיצים את האור: להנצחות ותורמות להצלחה לע"נ יקיריך התקשר: 072-272-2200)

האם כלים חד פעמיים מקבלים טומאה?

**חֹתֵל שֶׁהוּא נֹתֵן לְתוֹכוֹ וְנוֹטֵל מִתּוֹכוֹ, טָמֵא.
וְאִם אֵינוֹ יוֹכֵל עַד שִׁיקְרָעָנוּ אוֹ עַד שְׂתִירָנוּ, טָהוֹר.**

'חֹתֵל' הוא כלי העשוי מחירות של דקל, ונותנים לתוכו תמרים לחים, ושנינו שאם אפשר להוציא את התמרים באופן שהכלי נשאר שלם, החֹתֵל מקבל טומאה כדין כל כלי עץ, אמנם אם אי אפשר להוציא את התמרים אלא אם כן קורע או מתיר את החירות, אין החֹתֵל מקבל טומאה, וביאר הרע"ב, ע"פ הר"ש, וז"ל, דכיון דקורעו או מתירו, משליכו לאשפה והוי תשמיש עראי, עכ"ל.

ראיה ממשנתנו שכלים חד פעמיים אינם מקבלים טומאה

ומכאן הוכיח בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' מ"ו) שכלים חד פעמיים של אלומיניום אינם מקבלים טומאה, שהרי הטעם שחֹתֵל אינו מקבל טומאה בסיפא, הוא משום שמשליכים אותו לאשפה אחר תשמישו, והוי תשמיש עראי, ואם כן הו"ל בכלי אלומיניום חד פעמיים, כיון שמיד אחרי תשמישם זורקים אותם לאשפה, הוי תשמיש עראי, ואינם מקבלים טומאה, והביא דבריו בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' כ"ג), עיי"ש.

והנה גם האגרות משה (יו"ד ח"ג ס"ח כ"ג) דן בכלים חד פעמיים של היום וסובר שאינם מקבלים טומאה, אמנם לא מטעם החלוקה יעקב שדעתו של האדם להשליכו מיד אחרי תשמישו, אלא הביא מה שכתב הרמב"ם (הל' כלים פ"ב ה"א) שהעושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים וכו', הרי הן טהורין, 'לפי שאי אפשר שיעמדו אלא זמן מועט', והוכיח משם האגרות משה שכל כלי שאי אפשר שיעמוד אלא זמן מועט, אינו מקבל טומאה, ולכן כתב שכלים חד פעמיים אינם מקבלים טומאה כיון שאי אפשר להשתמש בהם אפילו על ידי הדחק יותר מב' או ג' פעמים, עיי"ש.

אמנם סיים שם האגרות משה שאם הכלי מצד עצמו יכול להתקיים זמן רב, ורק מפני שאפשר לקנותו בזול הדרך לזרוק לאחר שהשתמשו בו פעם אחת, מסתבר שמקבל טומאה, עיי"ש, וזהו דלא כסברת החלוקה יעקב שכל שדעת האדם לזרוק מיד אחרי תשמישו, אינו מקבל טומאה.

דחיית הראיה ממשנתנו

והנה החלוקה יעקב הוכיח כסברתו - שכל דבר שזורקים אותו מיד אחרי תשמישו, נחשב תשמיש עראי ואינו מקבל טומאה - ממה שנינו שחֹתֵל שזורקים אותו מיד אחרי תשמישו הוא תשמיש עראי ואינו מקבל טומאה, ולכאורה היא קושיא על האגרות משה.

ובעל כרחק האגרות משה פירש שחֹתֵל אינו מקבל טומאה לא מפני שזורקים אותו מיד אחרי תשמישו, אלא משום שאי אפשר להוציא את התמרים אלא אם כן מקלקל את כל הכלי, ונמצא שהכלי מצד עצמו אינו ראוי אלא לתשמיש אחד בלבד, ואינו דומה לכלים חד פעמיים שאפילו הגרועים שבהם ראויים להשתמש ב' או ג' פעמים על ידי הדחק. ולכן האגרות משה כתב טעם אחר ע"פ הרמב"ם, שכל שהכלי מצד עצמו אינו ראוי לעמוד אלא זמן מועט, אינו מקבל טומאה, אבל כלי שראוי להשתמש בו פעמים רבות, מקבל טומאה, א"פ שזורקים אותו מיד אחרי תשמישו.

ראיה מהרמב"ם שכלים חד פעמיים אינם מקבלים טומאה

אמנם עדיין קשה, שהחלוקה יעקב הוכיח גם מדברי הרמב"ם (כלים פ"ה מ"ו) שכל שזורקים אותו מיד אחרי תשמישו אינו מקבל טומאה, שאחרי שהביא את הדין של המשנה - שאינו יכול להוציא את התמרים עד שיתירנו או יקרענו - הוסיף, וז"ל, או שחשב לאל כל מה שבתוכו ולזרוק, טהור, עכ"ל, וכן הוא בתוספתא הובא בר"ש, ומבואר שגם אם הכלי מצד עצמו עדיין ראוי לשימוש, מכל מקום אם דעת האדם לזרוק מיד אחרי תשמישו, אינו מקבל טומאה, וקשה על האגרות משה שסובר שכל שהכלי מצד עצמו ראוי לשימוש, ורק האדם מחליט לזרוק מפני שהוא מצוי בזול, הכלי מקבל טומאה.

וצריך לומר בדעת האגרות משה, שאף אם אפשר להוציא את התמרים באופן שהכלי יישאר שלם, מכל מקום אין הכלי ראוי כל כך להשתמש בו עוד, והוא כלי גרוע, וכל שדעתו לזרוק כלי גרוע כזה, אין לו חשיבות כלי, מה שאין כן כלי גמור ושלם שהוא ראוי לגמרי להשתמש בו עוד, וגם יכול להתקיים זמן רב, ורק מחמת שהוא מצוי בזול, זורקו, בזה סובר האגרות משה שמסתבר שאין בכח האדם להפקיע ממנו את השם כלי על ידי מחשבתו. וכן כתבו בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל (ע"י ספר 'תשובת הרמה' עמ' לח), שכלים חד פעמיים של היום אינם דומים לחֹתֵל של משנתנו, שחֹתֵל אינו טוב לשימוש אלא עד שמוציאים את התמרים פעם אחת.

נפקא מינה בזמן הזה אם כלים חד פעמיים מקבלים טומאה

הנה הטעם שהפוסקים הנ"ל דנו אם כלים חד פעמיים דומים לחֹתֵל לענין קבלת טומאה, הוא משום שיש נפקא מינה בזה לכמה דינים אף בזמן הזה, כגון טבילת כלים [בכלי מתכת], נטילת ידים וכוס שקידוש וברכת המזון, והנידון הוא לא רק במינים שמקבלים טומאה - מתכת, עץ, עצם, עור, חרס, שק ובגד מאדורייטא, וזכוית מדרבנן - אלא אף בכלי גללים ולכן אבינו, וכן כלי פלסטיק העשויים מנופט ואינם מקבלים טומאה, שגם במינים אלו שייך שם כלי, ולכן צריך לדון בהם אם כלים חד פעמיים נחשבים כלים.

והנה שנינו לענין קידוש מי חטאת (פרה פ"ה מ"ה), 'בכל הכלים מקדשים, אפילו בכלי גללים, בכלי אבנים ובכלי אדמה', וכתב הר"ש שהחידוש הוא שא"פ שאינם מקבלים טומאה, מכל מקום נחשבים כלים לענין קידוש מי חטאת, ומבואר שלענין קבלת טומאה אינם נחשבים כלים, ששם כלי לענין קבלת טומאה צריך חשיבות יותר, וא"כ לכאורה אין ראיה מדבר שלא נחשב כלי לענין טומאה, שגם לדינים אחרים לא נחשב כלי.

אמנם הפוסקים הנ"ל לא חילקו בזה, ולמדו דינים אחרים מטומאה, וכן מבואר בגמרא בשבת (קכ"ג א') ששם כלי לענין מוקצה תלוי בשם כלי לענין טומאה, וצריך לומר שרק לענין מין הכלי צריך חשיבות יותר כדי שייחשב כלי לענין קבלת טומאה, אבל לגבי הפקעת שם כלי כל הדינים שווים.

¹ מבואר שסובר שאם הכלי יעמוד יותר מזמן מועט כשאנו משתמש בו, אבל לא יעמוד אלא זמן מועט כשמשמש בו, לא נחשב כלי, שצריך שהכלי יהיה ראוי לשימוש יותר מזמן מועט.

² אך דעת האגרות משה (או"ח סי' ל"ט) שאין להשתמש בכלי חד פעמי לקידוש וברכת המזון, והגר"ש (שם) חולק.

בעל האור הרחיים הקדוש זיע"א

פרקי חיים, סגולות העיון והלימוד
בספר הקדוש, שגב קדושתו ודום
מעלתו בשולח אדרת של האי
קדוש וטהור ה'ר המעריב'

לרגל זימא דהילולא
- ט"ו תמוז -

נוסח המנחה על עיון המצוות של
רבנינו:

נברשתא דדבא
ההר חמוד אלקים
אבן יקרה, ושיחה קלה
שלו אלקים חשבה לטובה
והארץ האירה מכבודו
כאשר יאירו שבעת הנרות
ירכה וקנה היא העולה
עמו וקרא שמה חפצי בה
מוציא לאור כל תעלומה
הוא זיוה הוא הדרה
ה'ה הרב המופלא וכבוד
ה' מלא המקובל האלוהי
חסידא קדישא כמוהר"ר
חיים ו' עטר ז"ל נתבקש
בישיבה של מעלה, יום
ט"ו לח[ודש] תמוז ש[נת]

התק"ג
ליהנות מזיו
השכינה

הוא המחבר ספר חפצי ה'
וספר פרי תואר וספר אור
החיים וס' ראשון לציון

הלכה מסיני

מי הוא המוזהר?

החיוב לקונו על חורבן הבית, ועל החוב המוטל על כל אחד ואחד להתפלל על הגאולה הקדושה
| ימי בין המצרים |

למענו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, נכנס אברך אחד ושאל:

"בשולחן ערוך נאמר כי בשעת ברכת המזון יש לכסות הסכין, לפי שיש חשש שבזמן שהוא אומר ירחם נ על ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך – ידקור עצמו בסכין מרוב צער על החורבן והנה", שאל האברך, "מעולם הרי לא שמענו על חשש כזה, שאחד יזיק לעצמו כשמוזכר את חורבן בית המקדש?"

רבי חיים שמע את שאלת האברך והשיב לו: "הדין לא מוזר. פעם כל איש פשוט היה מביא את חומר ענין החורבן, ומאבד את עשתותיו כשמוזכר, עד כדי כך שהיה חשש אמיתי לסכנת נפשות. אהנו, לצערנו הגדול – משונים, ולא ההלכה!"

ואל יאמר אדם: יזכר בחובו להביא את הגאולה?! הרי כל גאומי עולם ומצוקי ארץ הפילו על כך שיח ותחייה לפני בוראם, וביקשו והתחנו על ביאת המשיח, ולא נענו, ואני הקטן אוכל לעשות זאת?!"

אל יאמר זאת, אלא יתנהג כפי שמוכח במסילות ישרים, פרק י"ט- בביתור הלקי חסידות, וזה לשונו:

ירושלים וכו', המפני תפילתי יכנסו הגלויות ותצמח הישועה? – תשובתו בנדון, כאותה ששנינו: לפיכך נברא אדם יחיד, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, וכבר נתן רוח הוא לפניו יתברך שיחיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת. ואף שלא תיעשה בקשתם, מפני שלא הגיע הזמן, או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בהם."

למדנו מפורשות מדברי המסילות ישרים' שכל אדם, גם בדורנו, יכול להתפלל אל השי"ת שיביא את משיח צדקנו, ויש להקב"ה נחת רוח מזה.

*

לאחר שחרורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע ממחנות ההשמדה של הצורך הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשוחררים הייתה עצומה; "היינו בטוחים שרק המשיח הוא שינאל אותנו ולא האמריקאים..." בימים עברו, מוצא כל יהודי מפלט לצרותיו, בציפייה לביאת המשיח בגאולה השלימה. כיום, מוגנית לבנו, אנו חשים עצמנו כבני חורין וכאילו אין אנו חסרים כלום. כל תענוגי העולם הזה בהכשרים הכי מהודרים, מעופפים ונעים סביבנו, ומצויים לכל בהישג יד. צערה של השכינה? חסרוננו של המזבח? אורה של המנורה?

כמעט ואין אנו פנויים לחשוב על דברים כגון אלו. בלו"ז היומי אין זכר קלוש למושגים שכאלו, אך בלו"ז השנתי של חז"ל, ימים אלו כימים של פסק זמן מהווין החולין היומי, שבו אנו צריכים להעלות על הלב את זיכרון החורבן וצערה של השכינה הקדושה.

הנביא ישעיהו קורא לנו: "דברו על לב ירושלים". פירוש הדבר: סבורים אנו כי איננו מסוגלים לבכות על החורבן, אולם הנחה זו בטעות יסודה. נראה כי הדבר נובע מהוסר התעניינות מספקת. אולם, כאשר חושבים על הדבר, מדברים עליו ומומשימים בו, לבסוף לא רק מבנים אותו כמחש, כי אם גם מרגישים אותו בלב, כפי שיכול להעיד מי שהתנסה בכך.

*

פעם בא סוחר כבשים לפני הרבי מאפטא, בעל האוהב ישראל זי"ע, ושטח בפניו את בעיותיו. הוא תאר בהרחבה את הקשיים בגידול הצאן, והמשיך לדבר על כל הפרטים ופרטי הפרטים, מבלי לשים לב לישעה המתארכת.

כל אותה עת ישב האוהב ישראל' מקשיב ומחריש. לפתע פרצה אנהו עמוקה מלבו, והוא פנה לסוחר הכבשים ואמר: "אתה מדבר כל הזמן על הכבשים שלך, ושכחת לגמרי את האסון הכבד שאירע הבוקר לעם ישראל..." "איזה אסון אירע הבוקר?" "שאל הסוחר בבהלה.

נענה הרבי ואמר: "כמראה שכחת שביט המקדש חרב, ועם ישראל לא יכול היה להקריב הבוקר את קרבן התמיד..."

וירוחו הרבי ללמוד איזה קטע מסויים בהפסח"ק 'אור החיים' כסגולה לזרע של קיימא, ואכן במשך זמן קיים את אשר נצטוו עד שנושע. בערוב ימיו נענה המנוח ואמר שנאבד מזכרוננו איזה קטע ציווהו 'האמרי יוסף' ללמוד, ואינו מצליח לזכור.

נענה ה'לב שמחה' ואמר: "באמת, כל קטע וקטע בספר קדוש זה מסוגל לזרע של קודש, אחר של'אור החיים' בעצמו לא היה לו זרע של קיימא והכנים את כח המוליד שלו בספרו זה, על כן מסוגל הספר לפעול לזרע קודש בניו ועוסקים בתורה ומצוות". וכע"ז איתא באמרי פנחס מהרה"ק מקארין זי"ע. (באר הפרשה מהר"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א)

הרה"ק ר' יוחנן מקרלין זי"ע אמר שהלימוד בספר 'אור החיים' הק' הוא סגולה לאמונה.

וידוע מה שאמרו צדיקים דהנה שלשה ספרים נקראו 'קדוש' – אור החיים הקדוש. אלשיך הקדוש. הנה"ל הקדוש.

***

בעת מלחמת העולם השנייה בשנת תש"ה, כבר עמדו חייליו של אותו הרשע ימ"ש במדבר מצרים, מוכנים ומזומנים ליכנס לארץ הקודש, יצאו אז שלושה צדיקים יחידו להשתטח על קברו של רבינו הק' בהר הזיתים, הלא המה הרה"ק ר' שלמקע מוויזוול זי"ע, הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע והרה"ק ר' אהרל'ע ראטה בעל שומר אמונים זי"ע ושילשתם יחד השתטחו על הציון הק' ועוררו דחמים על המצב הנורא.

כאשר חזרו משם אמר הרה"ק מהוסיאטין זי"ע: "מובטח הנני שהרשע לא יכנס לארץ ישראל", שאלוהו היאך הוא בטוח בדבר זה כל כך? אמר: "בעת שהתפללנו על ציון האוה"ה הק', ראיית את שם ה-י"ה מאיר על קברו, וזהו סימן שפעלנו בקשתנו ולא יארע לנו דבר", וכך הוה.

וכתב מרן רבינו הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש בעל עבודת עבודה זי"ע מעשה נורא: בעת שהרה"ק ר' אברהם גרשון מקיטוב זי"ע גיסו של הבעש"ט זי"ע נסע לארץ ישראל ללמוד בישיבת האור החיים הק', ביקש ממנו הבעש"ט הק' שימסור בשמו פרישת שלום לבעל האוה"ה הק', כאשר הגיע שם הרה"ק מקיטוב אמר לו גיסו הבעל שם דורש בשלומו, ואמר האור החיים הק': איני יודע מי הוא זה הבעל שם, עד שאמר הרי"ר גרשון בעל שם טוב, אז אמר האור החיים הק': עתה הבנת לי כוונתך. (עבודת עבודה)

"מה אעשה ואין בידי להבטיחכם" ענה החזון איש – נצרך עבור זה 'כחו של גדול' "

גם ידוע לכל סגולת התפילה על ציונו הקדוש. מעשה שהיה בבית משפחת גריינימאן בעי"ת וילנא התקיימה אסיפת 'ועד הישיבות' (בשנת תר"פ לערך). באסיפה זו נבחר גדולי עולם, ביניהם הגאונים הקדושים ה'חפץ חיים', רבי חיים עוזר וה'חזון איש' וזותם יג'ע.

לפני עזבו את הבית נכנס ה'חפץ חיים' לחדר המטבח, ושם ישבה הנערה מרת ש. גריינימאן ובררה אורז עכור סעודת בני הבית. שאלה החפץ חיים: כמה פעמים בוררים את האורז? ותען ותאמר: י"ב פעמים, לא פחות ולא יותר."

משתמה החפץ חיים על ריבוי הבדיקות, נענתה ואמרה שהיות והחזון איש (שהוא קרוב משפחתם) יסב לסעודתו כאן בבית – לכבודו בודקים את האורז י"ב פעמים. תגרש החפץ חיים, ובידך את הנערה ג' ברכות – אריכות ימים, מתוך צלילות הדעת, ומתוך בריאות העיניים שלא תצטרך ל'בית עינים' (משפטים) עד יומה האחרון. (וכן הוה, היא חיוטה בעליה בני ברק עד שהייתה כבת תשעים ושמונה שנה, מתוך 'בריות גופא ונהורא מעליא', בהגיע יומה חשה שלא בטוב, נכנסה ל'בית החולים' ובטרם כל בדיקת רופא השיבה נשמתה ליוצרה).

נערה זו יתומה הייתה, ומשהגיעה לפרקה היה ה'חזון איש' בכבודו ובעצמו ה'שד"ך שלה, וניאשת להגאון ר' מרדכי שרגא פייבל איידלמן זצ"ל. בתוך אלו השנים עלה ה'חזון איש' לארץ הקודש, ואף בני משפחת איידלמן עלו לארץ ישראל ונתיישבו לדרור בה.

כעבור כשש עשרה שנים מיום נישואיהם ועדיין לא זכו לזרע של קיימא, פנתה האשה לביתו של החזון איש, ונכנסה אליו יחד עם הרבנית של החזון איש לבקש שיפעל עבורה פקידת ישועה ורחמים. החזון איש בירך אותם בוש"ק, אך הם עמדו על כך שהחזון איש יבטיח' ולא יסתפק בברכה גרידא. או אז שמט החזון איש את ראשו על השולחן בתוך ידיו, אחר כמה רגעים 'קם', נענה ואמר – אין בידי להבטיחכם. נודעה האשה בכאבה כי רב – הרי יתומה הייתי, ומרן הוא ה'שד"ך שלי, שומה עליו ליטול אותי על 'אחריותו'..."

חזר החזון איש להרכין ראשו, ושבו נענה משקם: מה אעשה ואין בידי להבטיחכם – נצרך עבור זה 'כחו של גדול', על כן עצה אחת יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש ותיושעו בישועה שלימה. אמרה האשה כי מפתח היא פקידת ישועה ורחמים. החזון איש מאימת הישמעאליים (שהציקו באותה תקופה ליהודים). אמר להם החזון איש 'אין לי עצה אחרת...'.

בליל יומא דהילולא רבא – ליל ט"ו תמוז בשעה שתיים לפנות הבוקר עלתה יחד עם א' מבני משפחתה, א"ח להגאון ר' ביינוש פינקל ראש ישיבת מיר זצ"ל, שם שפכו לבם כמים שיהיוס הבורא עליהם בכותה היא בעל הילולא קדישא ה'אור החיים' הקד'... ואכן, בכ"ה ניסן שלאחריו נולד להם בן למול"ט בבית החולים 'שערי צדק'. מרוב התרגשות כל עובדי בית החולים – כי בימים ההם עדיין לא היה מציאות כזו שיוולד בן ראשון אחרי ט"ו שנה – נפל הילד מידו הרופאים, והיה כמה חדשים בסכנה, עד שנתרפא לאורך ימים ושנות חיים.

(באר הפרשה)

רבינו הרה"ק ר' חיים בן עטר בן ר' משה בעל אור החיים הקדוש זי"ע, נולד בשנת תנ"ז בסאלי שבמרוקו.

נעורותו הלך רבינו מגולה לגולה, ועסק בסחורה אבל אבד כל הוננו, ואז נדד מארץ מולדתו לארצות רחוקות. בימי נדודיו השלים את ספרו הק' 'אור החיים', אחר שכבר זכה לפני כן להוציא את ספרו 'חפץ ה'". בשנים שלאחר מכן הוציא גם את ספרו 'פרי תואר'.

בספריו 'חפץ ה' ו'אור החיים' רואים את גודל קדושתו ופרישותו וכוחו בתורת הנחתה, ואילו בספרו 'פרי תואר' הראה רבינו את עוצם חריפותו ובקיאותו.

כמו כן הדפיס גם ספר 'ראשון לציון' על מסכתות שבש"ס, ספר שבו קבע גם כן הלכה למעשה, ותלמידו הגדול הגה"ק חיד"א כתב כי "כל ספריו אחד מעשרה מחכמתו, וחריפתו הפלא ופלא, ולפי דורו היו תלמידיו מבהיל הרעיון, והיה כמעין המתגבר".

כתב רבינו בהקדמה לספרו 'אור החיים' על התורה, שהיה דורש בכל יום שתי דרשות בערב ובבוקר לכל בני העיר, ולא היו לו שעות לפירושו על התורה רק ד-ה שעות בשבוע.

בשנת תק"ב עלה רבינו לירושלים, וקבע לו ב' ישיבות, ישיבה שבה למד עם תלמידים בנגלה, בחריצות גדולה, בקדושה וטהרה מעוטף בטלית מעוטרת בתפילין, וישיבה נוספת שבה למד עם תלמידים מהוגנים סתרי תורה.

חוץ מהתלמידים לא ידע שום אדם מקום מושב הישיבה. החיד"א זי"ע, שהיה אחד מגדולי תלמידיו, העיד ש"כל רואי פניו חשבוהו למלאך ה' צבא-ות, שהשכינה חופפת עליו כל היום".

מעניין לדעת, כי היתה לו לרבינו תקשורת עם שבט בני משה שבעבר נהר סמבטיון, על ידי מכתבים שנשלחו מהכא להתם ומתהם להכא.

בהעלות הארון השמימה

רבינו לא האריך ימים, ובעת מגוריו בירושלים עיה"ק עלתה נשמתו שמימה לדאבון כל לב, כמוצאי שבת קודש אור ליום ט"ו לחודש תמוז בשנת תק"ג, והוא אך בן מ"ז שנה ומקום קבורתו בהר הזיתים, סמוך למקום קבורת הגה"ק ה'פרי חדש' זי"ע שביקש ממנו מחילה בחיים חיותו, על שהשיג עליו כי לשם שמים נתכונן.

מסופה כי כאשר נסתלק רבינו הק', הרגיש בזה מרן הבעש"ט הק' זי"ע בעת גשתו לנשילת ידים לסעודה שלישית, כאשר לפתע קרא בצעק: "כבה נר המערכב". אחר הסכיר כוונתו, כי ההגיש לפתע שקיבל אז מן השמים הארה חדשה ככוונת נשילת ידים, הארה שניתנת רק לחד בדרא, ועד עתה היתה בחלקו של בעל האור החיים הק' וכעת זכה ברה מרן הבעש"ט הק' במקומו של בעל ה'אור החיים' הק', משכך, הבין כי נסתלק רבינו למנוחת עולם.

גדולי התורה והחסידות על ספריו של רבינו זי"ע"א וסגולותיהם:

כתב הרה"ק ר' אייזיק מקאמארנא זי"ע בספרו נתיב מצותיך: "רבינו זי"ע שמע בכל לילה תורה מפי הקב"ה, וגודל קדושתו אי אפשר לכתוב, והיה מירדי מרכבה וגלוי נשמות, ומדרגתו רוח"ק אמיתי".

וכן בשו"ת 'דברי חיים' חשש להסתפק בכשרות שוטה, שאמר כי ספר אור החיים לא נתחבר בצרוח הק', והוא בעצמו ז"ל פתח חיבורו ה'גל וז"ל: "נפתחו השמים ואראה מראות אלקים, בורצות הארץ ואתבונן בהם מה שהורשתי להתבונן" וכו'.

הרה"ק ר' פנחס מקארין זי"ע אמר, שהלימוד בספר אור החיים הק' הוא מסוגל לרומם את נשמת אדם. וצדיקים אמרו, כי כמו שלימוד בורח"ק מסוגל לטהר הנפש, כן הלימוד בס' אור החיים הק' מסוגל לזה. (עבודת עבודה שיחות)

הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע אמר כמו שבדורות הראשונים היה ספר הוהר מסוגל לטהר הנשמה, כך בדורות אלו ספר אור החיים הק' מסוגל לטהר הנשמה, וכ"כ בספר 'סוד העבודה' מסלונים ובספר 'סגולת משה'.

בספר 'קיימו וקיבלו' כתב נבד בעל 'דברי חיים' זי"ע, שמקובל אצלו מפי צדיקים, שהלומד פירוש 'אור החיים' הק' על פרשיות אחרי מות וקדושים, מוכטח לו שלא יפטר מן העולם בלא תשובה.

כתב הגה"ק ר' חיים פאלגי זי"ע בשם החיד"א, שבצרות פולין נגלה מהר"מ אלשיך זי"ע בהקנין לאחד שהיה לומד בפירושו, והוסיף ר"ח פלאגי שכעין זה נגלה לו בחלום על ספר אור החיים הק', שהוא מסוגל להינצל בעת צרה.

רבינו בסוף ספרו כותב: "ואז תוושע מאלוקי השמים ברוב עושר ושנות חיים"

כתב בספר 'סגולת משה' מהרה"ק ר' משה האפשטיין מווישנאוויץ זי"ע, שהלימוד בספר 'אור החיים' הק' מסוגל לעושר ושנות חיים.

בספר 'אוצר יד החיים' מהרה"ק ר' ישכר דוב באב"ד אב"ק בוסקא זי"ע כתב שבעיני ספר 'ערן ציון' שספר 'אור החיים' הק' הוא מסוגל לשמירה בבית.

בספר 'אמרי יוסף' מהרה"ק ר' יוסף מאיר מספינקא זי"ע, מובא שהלימוד בספר 'אור החיים' הק' מסוגל לזרע של קיימא, כיון שלבעל ה'אור החיים' הק' לא היו בנים, וטמן את כח ההולדה בספרו ויש כמה עדויות בזה.

וסיפר הגה"צ ר' בנימין מנדלסון זצוק"ל אב"ד קוממיות, שבעת הלוייתו של הגה"צ ר' דוד שפארבער מבראשוב זצוק"ל בעל 'אפרקטא דעניא', התלוצה אל הרה"ק בעל 'לב שמחה' מגור זי"ע. בדרך הילוכו סיפר לרבי מגור, שהמנוח לא היו לו רבות בשנים זרע של קיימא, ובצר לו פנה אל רב הרה"ק ר' יוסף מאיר ווייס מספינקא בעל 'אמרי יוסף' זי"ע,

טומאת כלי מתכות

בשורה מכלי חרס, הראשונים של מסכת כלים למדנו דיני כלי חרס, כלי עץ, כלי עור, כלי עצם וכלי זכוכית. ומפרק י"א ועד פרק כ"ז, עוסקת המשינה בדיני כלי מתכות.

בשונה מכלי חרס, הנטמאים רק מתוכן ולא מגבן - כלי מתכות נטמאים מתוכן ומגבן. הבדל נוסף בין כלי חרס לכלי מתכות: כלי חרס אין להם טהרה במקוה, שבירתן היא טהרתן, וכלי מתכות יש להם. וכן לכלי במקוה.

ובשונה מכלי עץ, שפשוטיהן [עץ שאין לו צורת כלי, או שאין לו בית קיבול] טהורים - כלי מתכות גם שפשוטיהן מקבלים טומאה. אך בתנאי שיהיו כלי - שכן גולמי כלי מתכות, כלומר כשעדיין הוא "גולם" שלא נגמרה מלאכתו, אינו מקבל טומאה.

וכן, עור, ועצם יש טהרה במקוה.

תכשיטי בהמה וכלים, אינם מקבלים טומאה, מפני שאינם תשמיש אדם.

שברי כלים, אם אינם ראויים לשימוש, אינם מקבלים טומאה. וגם אם היו טמאים - טהרו מטומאתם. אמנם יש בזה פרטים רבים מתי נטהרים ומתי לא. ומפורטים רבים מהם בפרק י"ג ממסכתנו ובתחילת פרק י"ד.

מתכת המשמשת את העץ, כגון עול בהמה המצופה מתכת - טהור.

שבוע לימוד מוקדש

לע"נ הר"ר יהודה לייב בן ר' אריה ז"ל נלב"ע ט' תמוז תשע"ו	לע"נ מוהר"ר אברהם הלוי בן ר' משה דוד זצ"ל נלב"ע ט' תמוז תשע"ה
לע"נ מרת רבקה בת דבורה ע"ה נלב"ע ט"ו תמוז תשמ"ד לע"נ ה' אבא פנחס בן משה (אהרן) ז"ל נלב"ע ט"ו באב תשמ"ד	לע"נ צבי בן טובה ז"ל נלב"ע ט"ו תמוז
לע"נ הג"ר שלמה זאב בן הרה"ח ר' משה חיים זצ"ל צווייגהאפט נלב"ע כ"ו תמוז תשס"ה	לע"נ ה' צבי בן הר"ר מנחם הלוי ז"ל נלב"ע כ"ג תמוז
לע"נ ר' מאיר יעקב בן ר' דוד ז"ל נלב"ע כ"ח תמוז	לע"נ מרת יוכבד בת ר' יצחק מאיר ע"ה נלב"ע כ"ז תמוז

הלימוד החודש מוקדש לע"נ

הר"ר עזריאל לייבוש אריה בן אלעזר ורות ז"ל
נלב"ע כ"ו תמוז תשפ"ד

- נא לכוון לפני הלימוד -

פרשה	תמוז		משינה יומית:		הלכה יומית: ש"ע או"ח
	יום - יולי		כלים		הלכות ברכת הפירות - ברכות
יום תאריך	פרק	משנה	סימן	סעיף	✓
א 16	יא	ג-ד	רח	ז-ט	☐
ב 17	יא	ה-ו	רח	י-יב	☐
ג 18	יא	ז-ח	רח	יג-טו	☐
ד 19	יא-יב	ט-א	רח	טז-יח	☐
ה 20	יב	ב-ג	רט	א-ג	☐
ו 21	יב	ד-ה	רי-א	א-א	☐
ז 22	יב	ו-ז	ריא	ב-ד	☐
ח 23	יב-יג	ח-א	ריא-ב	ה-א	☐
ט 24	יג	ב-ג	ריב-ג	ב-ב	☐
י 25	יג	ד-ה	ריג-יד-טו	ג-א	☐
יא 26	יג	ו-ז	רטו	ב-ד	☐
יב 27	יג-יד	ח-א	רטז	א-ג	☐
יג 28	יד	ב-ג	רטז	ד-ו	☐
יד 29	יד	ד-ה	רטז	ז-ט	☐
טו 30	יד	ו-ז	רטז	י-יב	☐
טז 1	יד-טו	ח-א	רטז-יז	יג-א	☐
יז 2	טו	ב-ג	ריז	ב-ד	☐
יח 3	טו	ד-ה	ריז	ה-ז	☐
יט 4	טו-טז	ו-א	ריז-ח	ח-ב	☐
יארצייט המייסד הג"ר יונה ב"ר שלמה שטנצל ז					
א 5	טז	ב-ג	ריח	ג-ה	☐
ב 6	טז	ד-ה	ריח	ו-ח	☐
ג 7	טז	ו-ז	ריח-ט	ט-ב	☐
ד 8	טז-יז	ח-א	ריט	ג-ה	☐
ה 9	יז	ב-ג	ריט	ו-ח	☐
ו 10	יז	ד-ה	ריט-כ	ט-ב	☐
ז 11	יז	ו-ז	רכא-ב	א-א	☐
א 12	יז	ח-ט	רכב	ב-ד	☐
ב 13	יז	י-יא	רכג	א-ג	☐
ג 14	יז	יב-יג	רכג	ד-ו	☐

הזוכים בהגרלות:

מבחינים במשינה היומית 214 - 514 217 - 517 ומבתן בהלכה 12

יהושע רייזמן בית שמש
ישראל באש ירושלים
זאבי וייסברג ביתר עילית
ביינש כץ בית שמש

דוד לוי ביתר עילית
משה לעווני בני ברק
שלמה ניימן בני ברק
חיים שפיאצקי ביתר עילית
צבי גנץ בני ברק

לפני כחודש שמעתי
התחילו סדר טהרות באשנה היומית
רבות, חשבת, התקשרת אבל כסוף שכת...

החבר שלך כבר סיים מאז
עשרה פרקים במסכת כלים
בהשקעה של כ"ח 2 משניות ליום

עדיין לא נאחזר!
הצלח עזר היום
לפני השני של מסכת כלים